

Збір інформації та даних, їх аналіз і формування доказової бази

➤ *Базовий курс з внутрішнього контролю та внутрішнього аудиту*

ЗМІСТ

01

Збір інформації та даних

02

**Аналіз даних та їх порівняння із критеріями оцінки
об'єкта внутрішнього аудиту**

03

**Формулювання аудиторських знахідок і
підготовка висновків**

04

Ключові характеристики аудиторських доказів та їх види

Виконання аудиторського завдання

Збір інформації та даних

Під час збору даних аудиторам слід дотримуватись затвердженої програми аудиту та підготовленої матриці планування дослідження, у яких вже визначено послідовність і порядок застосування методів аудиту для отримання відповідної інформації.

Додаткові обставини, з'ясовані в ході дослідження, можуть бути підставою для внесення змін до програми аудиту (у разі необхідності).

Визначення методів збору даних

Працівники підрозділу внутрішнього аудиту **самостійно визначають методи, методичні прийоми та процедури збору аудиторських доказів, аналізу та оцінки зібраних даних залежно від об'єкта, цілей і питань внутрішнього аудиту** та відповідно до вимог внутрішніх документів з питань внутрішнього аудиту.

Методи збору даних

01

Тестування заходів контролю

02

Вибірка

03

Фактична перевірка, обстеження, спостереження

04

Документальна перевірка

05

Опитувальники /анкетування

06

Інтерв'ю

07

Вивчення нормативно-правової бази, інших документів

08

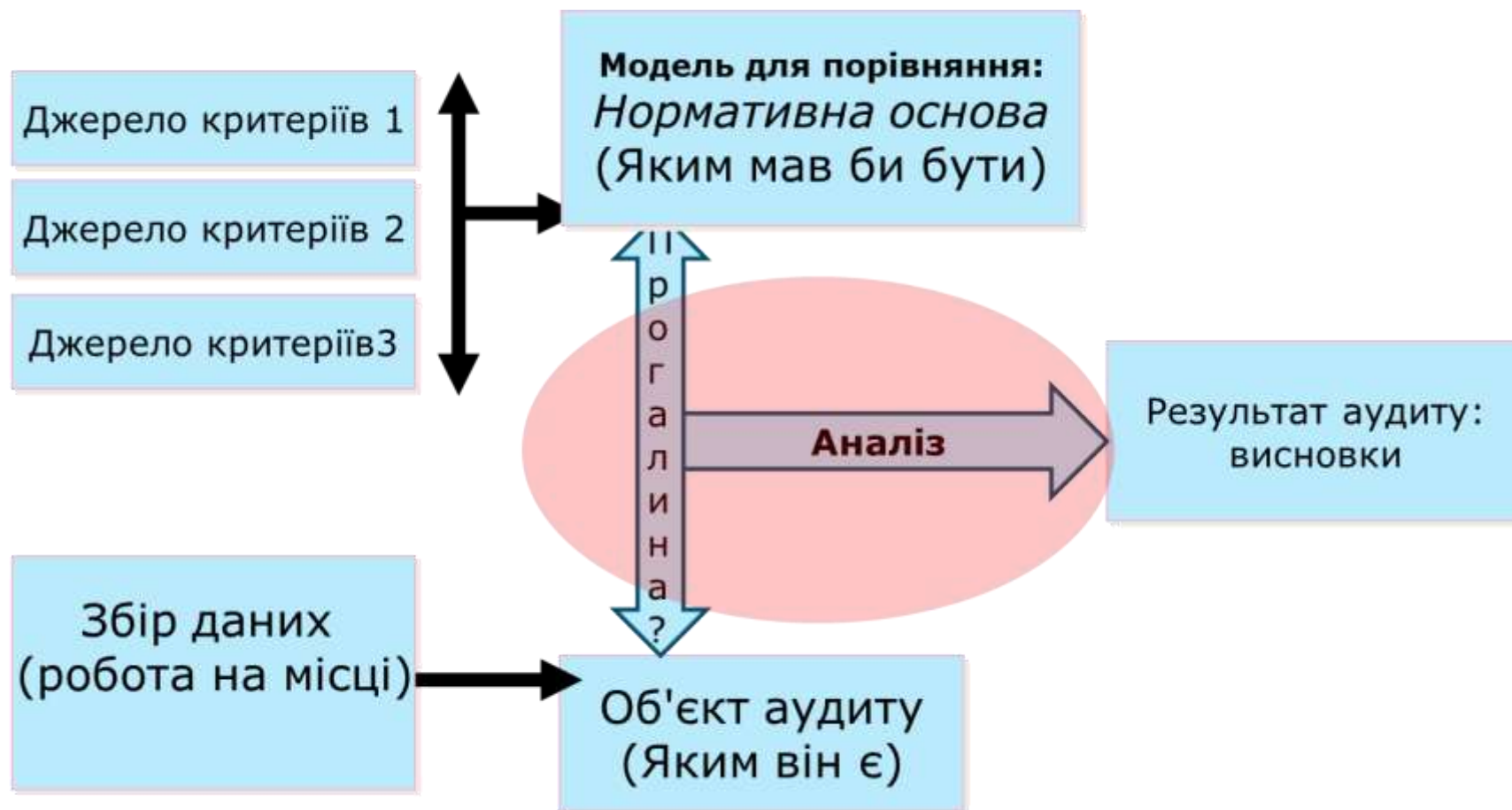
Експертна оцінка

Принцип тріангуляції

Взаємозв'язок між моделлю для порівняння, аналізом даних та результатами аудиту

Аналіз причинно-наслідкових зв'язків

Для забезпечення якісного аудиторського дослідження **необхідним є детальний і різнобічний аналіз причин** встановлених невідповідностей і недоліків, а **також їх вплив на діяльність, яка є об'єктом аудиту**.

Результати такого аналізу надалі мають допомогти аудитору підготувати конструктивні рекомендації щодо вдосконалення тих аспектів діяльності, стосовно яких проводиться аудит.

У підготовленому [посібнику «Інструментарій внутрішнього аудиту»](#) міститься опис різних методів проведення аналізу причинно-наслідкових зв'язків.

Аудиторські знахідки

Знахідки отримуються в процесі оцінки аудиторських доказів і їх порівняння зі встановленими критеріями та вказують на те, чи відповідає об'єкт аудиту встановленим критеріям, чи ні.

Алгоритм підготовки аудиторських знахідок

Аудиторські знахідки

Знахідки повинні бути **викладені чіткою та логічною послідовністю**, щоб забезпечити легке **розуміння застосовуваних критеріїв, встановлених фактів, а також підходів щодо визначення причин проблеми або ризику**.

Необхідно також розглянути вплив аудиторських знахідок з точки зору **економічності, ефективності та / або результативності**, оскільки це є підставою для демонстрації необхідності проведення коригувальних дій.

Приклад аудиторських знахідок

(із пілотного проекту з аудиту ефективності в КМДА):

Одне із підпитань, яке досліджувалось: *"Оцінка своєчасності реєстрації заяв щодо надання дозволу"*.

У матриці планування дослідження в межах вивчення цього підпитання документальній перевірці та аналізу мали підлягати заяви та/або аналітичні дані у вигляді реєстру заяв про надання дозволу на розміщення зовнішньої реклами, що надійшли за 2015 рік та I-ше півріччя 2016 року, а критерієм оцінки визначено наявність більше 5% випадків несвоєчасної реєстрації заяв.

Відповідно на етапі проведення дослідження здійснено кількісний аналіз статистичних даних щодо заяв про надання дозволу на розміщення зовнішньої реклами, даних Департаменту (Центру) надання адміністративних послуг міста Києва та даних автоматизованої системи обліку АРМ «Град».

За результатами такого аналізу встановлено, що за період з 01.01.2015 по 30.06.2016 ДМА зареєстровано 8375 заяв, з яких з порушенням встановлених строків (від 3 до 140 робочих днів) зареєстровано 8117 заяв, що становить майже 97% від загальної кількості.

Приклад аудиторських знахідок та їх впливу на діяльність установи

(із пілотного проекту з аудиту ефективності в КМДА):

1) Недосконала організація процесу призводить до систематичних випадків недотримання ДМА встановлених термінів на етапах:

- **реєстрації заяв**
- **здійснення погодження дозвільних справ**
- **підготовки та погодження проектів розпоряджень КМДА.**

2) існуючі недоліки в системі видачі дозвільної документації призводять до розміщення значної кількості рекламних засобів без дозволів, а виявлення, оформлення та демонтаж таких засобів, в подальшому, потребують значних ресурсних витрат.

3) Затримка видачі дозволів призводить до недоотримання коштів бюджетом міста Києва

Аудиторські знахідки мають враховувати наступні особливості:

Аудиторські знахідки повинні бути точними та конкретними, а не загальними.

Оцінка внутрішнього контролю також повинна надаватися якомога точніше, вказуючи на ті елементи системи, які не спрацьовують, і зазначаючи причини їх недієвості.

Необхідно уникати таких виразів як «внутрішній контроль неефективний або нерезультативний, реалізується неналежним чином», якщо відсутні додаткові пояснення та їх зв'язок із впливом та імовірністю появи ризиків.

Переваги

1

Полегшує підготовку аудиторських висновків і рекомендацій

2

Дозволяє уникнути неоднозначного сприйняття знахідок

Збалансований підхід

Для забезпечення неупередженого та збалансованого підходу до проведення внутрішнього аудиту **доцільно звертати увагу не лише на встановлені невідповідності, але й на позитивні зміни або аспекти у діяльності**, яка є об'єктом аудиту (у випадку їх наявності протягом досліджуваного періоду).

Особливості аналізу даних

01

Потрібно не забувати про суть аналізу даних: не аналізуйте заради аналізу. Варто усвідомлювати, що аналіз даних та оцінка має забезпечити внутрішніх аудиторів достатньою і надійною інформацією для підготовки аудиторських висновків, а в подальшому й рекомендацій

02

Необхідно шукати правильне поєднання різних інструментів аналізу даних і обов'язково пам'ятати про аналіз причинно-наслідкових зв'язків. Це надалі допоможе підготувати конструктивні рекомендації

03

Під час аналізу даних варто не лише зосереджувати свою увагу на вивченні документів, але й також налагоджувати комунікацію з відповідальними за діяльність особами, адже саме вони найбільш обізнані із проблемами та ризиками у досліджуваній діяльності

04

Сформульовані аудиторські знахідки мають бути пріоритезованими для адекватного їх представлення відповідним особам. Візуалізація результатів аналізу даних значно полегшує і пришвидшує сприйняття інформації і є однією із передумов для ефективного зворотнього зв'язку

Аудиторські докази

Три ключові характеристики аудиторських доказів:

1

Достатність

Стосується кількості.
Скільки доказів
необхідно для
аудиторського
висновку?

2

Релевантність

Чи аудиторські докази
відповідають питанням
аудиту та чи
підтверджують
аудиторські знахідки?

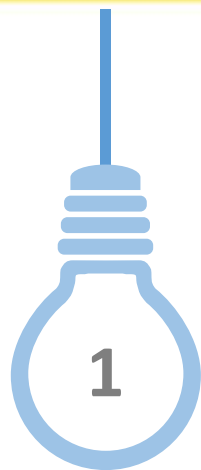
3

Надійність

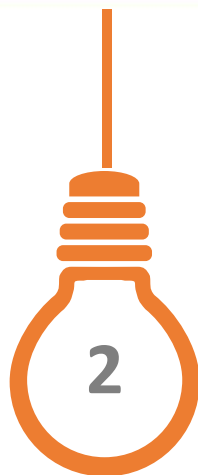
Наскільки надійним є
джерело та походження
зібраних доказів?

Чи відповідають докази цим трьом характеристикам залежить від таких факторів:

наскільки незалежні
джерела доказів?

наскільки ретельно
зібрані докази?

наскільки добре дані
були проаналізовані?

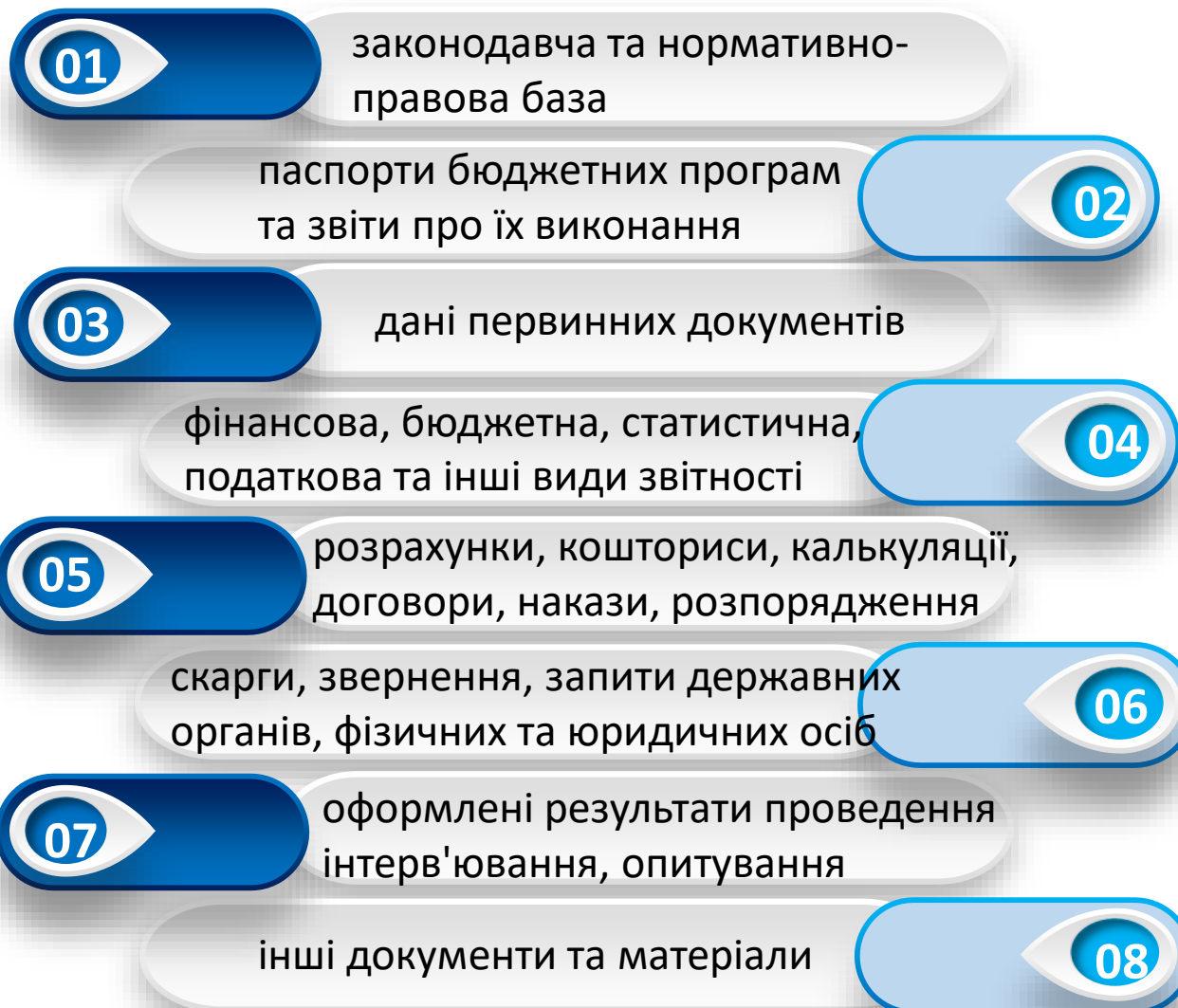

мета, для якої будуть
використані докази?

Джерела отримання аудиторських доказів:

Головні запитання для внутрішнього аудитора:

Які висновки можна зробити на основі зібраних даних?

Чи становлять аудиторські знахідки серйозні недоліки у досліджуваній діяльності?

Чи сформульовані знахідки у зрозумілий спосіб та чи підтверджені вони достатніми, релеватними та надійними доказами?

Чи знайдено відповіді на питання аудиту та чи досягнуто цілі аудиту?

Які причини встановлених недоліків і помилок та які коригувальні заходи необхідно вжити?

Чи достатньо інформації для підготовки конструктивних рекомендацій з метою удосконалення досліджуваної діяльності?

